

JANA PEJSAROVÁ:
2008: TRPASLÍK STÁLE ŽIJE
FENOMÉN ZAHRADNÍHO TRPASLÍKA
VE SVĚTLE KULTUROLOGICKÝCH SOUVISLOSTÍ
DIPLOMOVÁ PRÁCE
POSUDEK VEDOUCÍHO PRÁCE

Není jistě třeba začínat posudek argumentací ve prospěch volby tématu a jeho výhod pro kulturologii. Ostatně diplomantka to sama provádí precizně: Nejprve situuje trpaslíka do půdorysu kultury jako předmětu kulturologie, pak zkoumá genezi vědecké disciplíny, jejímž hlavním předmětem je trpaslík. Při expozici předmětu svého zkoumání věnuje zaslouženou pozornost etymologii pojmu *trpaslík*, sleduje původ zahradního trpaslíka a jeho vztah k permoníkům (mj. s dobrým využitím klíčových barokních pramenů) a kriticky shrnuje dosavadní trpaslíkologickou literaturu. Zde s potěšením konstatuji, že diplomantce neunikl jediný titul, který je k dispozici v češtině, a to ani práce publikované v časopisech vzdálených vědě a obtížně dostupná literatura regionální.

Za velmi přínosné považuji autorčino zmapování akcí, které provázely projekt ústeckého muzea Rok trpaslíka před čtyřmi lety, a činnosti recesistických hnutí posledních desetiletí, týkajících se zkoumané problematiky. Podobně přínosné je podrobné zpracování počátků a historie výroby zahradních trpaslíků. Zvláště si cením identifikace výrobců trpaslíků v České republice v aktuálním horizontu.

Podstatné kulturologické a kulturněhistorické kotvení zkoumané problematiky přináší 4. kapitola *Zahradní trpaslík a jeho vztah k domácím bůžkům*, kde diplomantka s dobrou oporou v eliadeovské metodologii probírá domácí bůžky a další ochranné bytosti v dějinách kultury. Neomezuje se jen na kulturu evropskou, ale do svého výkladu pojímá i velké starověké asijské kultury. Dvakrát při tom mění měřítko: Podrobněji se zaměřuje na tradici slovanských národů a ještě podrobněji na výskyt domácích bůžků a dalších bytostí spjatých s domem v české kultuře, již probírá chronologicky. Dobře tu využívá klasických děl domácí historio-

grafie kultury a národopisu, především studie Čeňka Zírta *Skřítek v lidovém podání staročeském* z roku 1891. Podobně přínosný je také komparativní materiál, který shromáždila ze studií v časopise *Český lid*.

Jak kriticky čte diplomantka své zdroje, lze nejlépe demonstrovat na jejím nakládání s vybranými texty k lidovým pověrám, především Nahodilovou a Robkovou prací *České lidové pověry* z roku 1959. Důsledná snaha o komplexnost dovedla autorku až k interpretaci díla neopsychoanalytika Bruno Bettelheima *The Uses of Enchantment*.

Nebudu předstírat schopnost překročit vlastní stín historika umění a pozitivně zmíním kapitolu *Trpaslík v umění*, dokumentující další rozměr diplomantčina obdivuhodného kulturního přehledu, který zahrnuje i bezpečnou znalost umělecké produkce posledních desetiletí.

Diplomantka úběžník svého úsilí stanovila velmi pregnantně: „Cílem mé práce bylo komplexně přistoupit ke studiu fenoménu zahradního trpaslíka a skrze perspektivu kulturologických disciplín se pokusit objasnit jeho podstatu.“ (s. 83). Stejně pregnantně lze konstatovat, že cíle bylo bezrozporně dosaženo a ambice komplexnosti naplněna, navíc způsobem, který vyznačují charakteristiky kvalitní mezioborové syntézy. Logicky vystavěný text integruje řadu poznatků z různých oblastí a prozrazuje, jak poučeně se diplomantka pohybuje nejen mezi vědními disciplinami, ale také mezi oblastmi centrálními a periferními. Diplomovou práci Jany Pejsarové 2008: *Trpaslík stále žije. Fenomén zahradního trpaslíka ve světle kulturologických souvislostí* tak jako dílo původní a přínosné mohu **plně doporučit k obhajobě**.

V Praze 17. ledna 2008

PhDr. Vladimír Czumalo, CSc.